

Gaalshawwaa Shirdeemmii

Levelled

Hadiyyisa

Ku qanannaaxxi hara'mash kitaab Yu.Es.Ay.Di (USAID)eenssi siidamukki diinaxxi hara'matinne, Seev Ze Childireeninne (Save the Children), Losa'n Ministeerinnee Dabuuphphi Giir Giichchi Gassi Losa'n biiro'inee maqireem angejjinne guda koobamukko.

2009 H.D

The CC BY license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

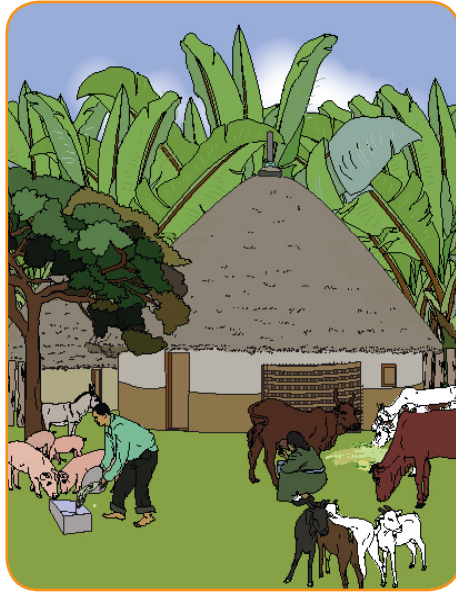

Gaalshawwaa Shirdeemmii

Baxxanchi 3

Saanti 20

Leveled

Losisaanchina/ona Tiissiishsha

Ku hara'mash qanannaaxxi kitaab gudukki horoor sawwit ciilluwwi qanannaaxxi xanato fuu'lisimminatte. Ka kitaaba awwaaxximmiinse gaassinaa ciilluwwa gaafaassimina kitaabo'ommi horoor sawwite caakkisimmi hasisookko. Misilluwwi amadu sawwitennem ciilluwwi maqire atoorarimmi qanannaato fuu'lisoohaannooma qoossimmi hasisa. Losaan kitaabo'ooma qanannaa'amaa lasonne xa'michchuwwina dabachcha uwwameena xanamuda'e qoossimmi niinnise egeramoohane.

Gaalshawwaa Shirdeemmii

1. Qoxar abuullaanchi hinkido'ane?
2. Qoxar abuullaan hegeeqqi minaadabina hinkid awwaadeena xanooda'e caakkise.

Gaalshawwaam Qoxallano

Gaalshawwaa Shirdeemmii abuullaano. Ixxuwwi mat hansawwi qiidaam duu'n uullane hee'amoo hig qoxar abuullaan ihamukkisa uulli hundim la'akkoohane. Gaalshawwaa Shirdeemmii aree aro'oo. Gaalshawwa cekkaam haraar er meentichchotte. Shirdeemmim mucuccaa wodaamoo. Lamim baxo baxamoo'n hore'em hosamooyyo. Gaalshawwa uulla korchitamaare tibbe'i hogoofukkoka labookko. Shirdeemmi wonnanna buruqqeesoohaare kaame'i abulloolabookko. Aree aro'ii baxina ammane qoodamaa sanna egeramaa ceemmibee'e baxamookko.

Shirdeemmii Gaalshawwaa harqooxxi abuulla kori korinne abuullamookko. Mat abulloohaare mat lasonne aagaa hix amadu dimalluwwi buchchi ihoona jaambinne iiqansookko. Uulbuchchi shamukkisa moo'amaa lasage, winxoommoo yamaa sawwamu hurbaaxxi sire'e ogora fissamaa wixamookko.

Wixamu hurbaat mutaa macce eeboohaare maqire li'ukki shuquna ammane egeramaa shullucaa'ama hurbaaxxi woriinse hooramookko. Sarata, baaqeel'aa boqqollaa ihulaseense odim buchcha qaaphphisamaa nada buku'aa'oo'isa issamookko. Ixxuwwi hurbaat abooyyamoo bikkina mulli mannaaniinse lophphoo araq atoota siidamookko. Cambaraa siixxamoo atooxxi misham meerina biteexxamaa diinate siixxamookko. Hurbaat mish cambaraa siidamona mutaa lasage, erisa abooyyim hasisoo'isa xishsha'amaa la'amaakko. Ixxuwwi dachche'i hurbaat misha amadaa henxereelloo'is wonqoohaare mishisaa hoogooyyo.

Hurbaata murimmi amman afoohaare wixint hurbaat siiyaa gogaa qo'lo mu'loo bee'isa Gaalshawwaa Shirdeemmii a'lamamookko. Hurbaat hamaamaa baar ihaa wo'o xuuxukkisam horoore qubbaa'oonnem murimma asheerameena hasisoo gudo'o hundame issamookko. Kobi'lishshina, dut manni malaayye hasoohan ihulas dawwa issamookko. Oobee'aare miqo'i manna bitaa'ameena diinate qunxaa'amookko. Muramukkisam hinkammame ganamooda'ee ganakkam beyyim hinkeda'ee atooraramaa gaassamaatem gudisamookko.

Qarme'enne muramukki hurbaaxxek horoor ubaa gatoobee'isa lasonne agaamaa feeramookko. Ganakkam beyyonne buchchi exxoobee'isa oodo'o maragamaa axisamookko. Ixxuwwi hurbaaxxi atooxi muccuroom hegeegonne la'amaakkoohane. Gaalshawwa hurbaata meera massitotta'ne muccur ihubikkina bitina meer qaxxamookko. Mat mat odim moo'aa hinkido'ine manni wixaakkoohane yaa suume amaxxaa maalalookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii duubbi kaashshuwwinnee diinate ho'limminnemii la'amamookko. Ixxuwwi, appila, abokaado'o, tuma, sunkurutta, weesa, shonkoora, kaaroota, qosixa'a, xaaxammi shaana, annanni annanni buyyaam qabar shaana kaasaa hoogamoo bee'i abuullaano. Lamim duubbi kashshuwwina kaasamoo beyyo bachchamaa, korchamaa, abuullamaa, bare fissamaa, hafachchaa xeenaa goddo'oisaa issamookko.

Korchamukkuuyyii abuullamukkuuyyii buchcha harishisaa axisoo oreeti'no'i luwwa hamaaransamookko. Haqqi buyyuwwaa wees hoofe'uwwaa barenne waammamaa shamoohaare bariinse hogamaa abuullamu buchchanne qishamaa duubbi kaashshina beyyi danoo'isaa issamookko. Ee beyyonne kaasamoo duubbi kaashshuwwa ammaninne shuqunamookko. Ekkam shuqunaamaa muransamaa ee woronneme shamona waammamookko. Oo waammamu shuqun shamoohaare buchchinne hamaaransamaa kaashshuwwina qaaphphisamaa uramookko.

Gaalshawwaam Siixxo’i Exxukkuuyya Marimma

Ka duubbi kaashshuwwa erisa abooyamoo bikkina araq misha (lobakata liiransoo siixxo’o) siidamookko. Meera bitesameena Gaalshawwaa Shirdeemmii halli gaare’enne tuubamaa iyyiisamaa massamookko. Quububee’i haareechchi ihu bikkina bitaa’eena meer ganamookko. “Gaalshawwa, iina iina!” yaa anganne bira amadaa uunxoo lobane. Gaalshawwaa Shirdeemmii bira jooniyya xiibamaa aagisamukkuuyyi bitesamookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii Abba balla darame qaawwa hufaa'amaa olla'i manna qaawwina weeshshona mat landichcho asse'akko'o.

Weeshakko'i manni qaawwina waarukko. Qaawwa agamaa lasonne wossanne aagamukko. Ayyichcho Gaalshawwa appilluwwa qununanne qiphphaa'akka wodda'i qaawwa agukki mannina hincaa'akko'o.

Wodda uwwakko qaawwina waaru manni qunuuniinse mat mato ki'isimma asheeramukko. Bunachchamukkuuyyem mat qaawwa ageena waaru manchi, "Shirdeemmi beeballa'e meera booje'litoo yakko'oyyi" yaa xa'mukko. Hinkaa'n diinate siidditto? yukkaare, Kaa! hoore qondoodaamma xigom xigummoyyo meeriinse eebummi jooniyyinem ee ara'anne dissaa uraammo yaa dabachcha uwwukko. Kaba neese ki'isam banxoommo at baxxoo qooroomaa moo'issootto yaa haa'lukkuuyyi shoottaa ixxi mine elle'ukko. Mulli keenim itaa agaa maasse'aa elle'ukko.

Weeshakko'i olla'i manni elle'amukko. Shirdeemmii Gaalshawwaa qaawwiinse oomanni elle'amukisame biteesamukki koshshiinse bira jooniyyinem gosaasamaa aaxxaganne xigameena eebamukko. Aaxxaganne fuqaa'amaa angi hoogoo qaxa xigamaa santibaa biraa hagar hagarinne annanni issamaa saaxina cee'amukko. Gaalshawwa, "Ka olla'i manni neese banxoommaare hinka'nina biteensumda'e mahina xa'moo? Kabada'e qaawwoominame weenshum beeta'nee yaamma sawwaammo; at mayyitooda'e la'ummoyyo" yito'o.

Shirdeemmi, "Anim matayyinoom beeta'n danaamo yaa sawwoomo" yukko. Ihukkaarem, ku manni buxamukkaare neesemdu hawwisookko. Atii anii tiiro mat issinummisame ixxuwwim aree aroii tiiro matissamaa ammane ni'isame qoodamaa darina darina malaayye baxonne hosisamona issiinsona yamamaa atooraramukko. Ee atooraramukki woshsha meentinaa gooninaa kuramaa ammane qoodakka'a baximmi hasisoo'isa kuramaakko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii bax matayyan hee'uta'nemii mannina amaxxi hee'ona mixan yoo manna. Buxoomaa sibaaroo kaa'mina lade'amaa ki'amaakkookeeno. Sibaaro shamaakkoo qoxar abuullaano. Eekke'ee keyyee tungeesukkuuyyi ammane bi'isimmi ixuwwina teeda'a. Ka woshshi hundame hegeeqqi manni la'ookko. Shirdeemmi sawwite hegeeqqi manni aa'aa baxina murte'amukkisa Gaalshawwana la'isamukko. Baxom sanni sanninne baximmina neeyyat issaa hundim baxobaxonne aagamukko.

Mat luxxi uulla korchakkam billi sannanne goonii meentii hundim jamba, gaso'o, heedaa, forka amadaa danaamisa uulla heemachchisamaa baxamukko. Ee lasage, qaraaxonne shachche'e wixamukko. Wix mutukkaare shuqunamona kuraa baxooma dachche woronne moo'isukko. Ee lasage, ee hegeeqqi manni danaam heechcha hee'ameena xanamukko.

Gaalshawwaam Kobi'lato

Hagayyina odim duubbi kaashshi sire'e wiximmina beyyo gudisakkamisa losisamukko. Fiishsho'o kaasakkam ogolluwwam ixxuwwi dachche'e massamaa moo'isamukko. Manni ee losano aa'aa duubbi kashshuwwi misha itakkamoka, lugumo itakkamokka, gudeera itakkamkeenoo buyya itakkam keenoo haabaamisa kaasamaa meeranne biteesamaa bira wixxa'im losamukko. "Er kobi'l abuullaan ihimmi uulli sibaaroobee'isaa meer batbaatoobee'isaa issaakko. Beyyi hundanneme kido'nne'i bax losamukkuuyyi marulaseense atoot cambarookko.

Gaalshawwaa Shirdeemmii hig abullaan ihamukkok uulla harqootiminnettee duubbi kaashshuwwa kaasimminnettee xale'i ihoo'n mi'n diinatee diishshaa ho'limminnem hegeegonne erisa inkiinnamaakkoo abuullaano. Mi'n diinate, maarina, adina, iyyiisimminaa harqootimminaa ho'lamaakko. Min diinatee yakkam keen, laro, fella'a gereebba, gammaama, antaba'aa boonke'ee.

Ado, buuroo sallaloo biteesama diinate siidamookko. Wo'lam danaamisa hixe muramaa allaarama li'isamookko. Li'ooahaare odim ka wo'la biteesamaa bira siidamookko. Maarina biteesakkam diinate odim hafanne te'im gaadiranne karakka'a abooyakkamo. Itoo luwwaa agoo luwwaa karakko'i beyyonnem eebakka'a uwwakkamo. Goddaa ituklaseense cababaa danaamisa akkamookko. Tefonne maara tumaa fixiixooahaare meera fissamaa er birina biteesamookko. Siixxo'im ammanii ammanenne fuu'lukkuuyyi maraakko.

Feella'am adinaa maarinaa annanni issamaa allaaramookko. Hegeegonne fella'ina di'ishisoo haqquwwa kaasakkamo. Fella'i buyya itaa di'ishaa ado uwwookko. Maa'l fella'uwwa odim baaqee'leka, saraxxeka, boqqollika te'im furushshikuwwa(furushshika) sarakka'a uwwakka'a geejjoohaare bitesamaa siixxo'o a'lamookko. Ixxuwwim baxamaa baxamaa malaayyi qacaa maar heele'isoohaare mat mato du'lamookko. Ixxuwwi fella'i odim shumo'o danaam sire'e. Ee bikkina ka fella'iinse er atoota siidamookko.

Gereebbam maarina ho'lamookko. Maarina allaaramoo gereebbi quumo'o danaamo. Maar barkateena xanoohane. Gereebba muli diinatinne exxoobee'isa orodonne gassamookko. Balli Balla itamoo luwwa uwwakkam beyyonne karakka'a hixe, furushshika, wo'o, gaaba uwwakkamo. Sooqido te'im booram itamoo luwwinne edamaa uwwamookko. Gereebboom maara wonshoohaare bitesamookko.

Fella'i maar mannika orachcho kollo te'im
xaligisoo pirootiinaa yakkam hurbaaxxi baxxancha
amadaakkoohane. Kanni bikkina abuulli lachchi
mixxeelluwwiinse siidamo losaninne araq
siixxo'o siidamoo googo qoossamukko. Boonke'e
ho'lameena qoodamukko. Boonke'i marina lobakata
hasakkamane. Boonke'i maar araq pirootiina
amadaakkoohane. Boonke'i qaqqis qaqqisom loho
loho qaraa fikaannoohane. Sas aganannem durina
afoohane. Uwwakko luwwi hundam itookko.
Eebikkinattemda'e boonke'e yakkamok.

Ka boonke'e mullaam garoo beyyoo itoo beyyoo
gudisamaa muli diinaxxisame allaaramookko. Matim
hiinchonne tommoo lamoo ihookko. Biteesakkam
diinat bashila. Beero'o kaame'inne massamaa
kalluwwi birina biteesamookko. Gaalshawwanaa
Shirdeemminaa bir kolli kollinne cawwaa ga'noolla.
Saaxina tuubimmi e'looyyoo yamaa baankanne
cee'imma asheeramukko. Boonke'e allaarimmam
muli manniname kobi'l ihamaa losisamukko.

Gaalshawwaam heechchi doollab ihukkuuyya waarukkisa

Gaalshawwaa Shirdeemmii diishsham ho'linumta'n niina siixxo'o eebiseena xanooyyonnihe? yamaa doollabisinne allaarimmina hasamukko. Gaalshawwa mat sawwitte eebbo'o. Ni duubbi kaashshuwvim fiita qaroothane. Kululleesanne endaa tem kaansoommo. Wo'o larina hinsiinsummi bariinsem inkiillaamma laastikkuwwa dissinaa ulloommaare agookko. Xee'oo luwwiname shonkoora mooyye'enne tummaa gabattuwwanne issinaa wo'o endaa ciinso'o gudinsoommo. Doolab sechchom abuulli awwonsi xaaxxitiinse baankii bira fissinaa a'noommo yito'aare iittamamukko.

Ee lamim iittamamukki sawwite qaqqisom baxonne hosisamukko. Shirdeemmii Gaalshawwaa doollab diishshi sechcho bitaa'aamaa maqirem halli gaare'inne eebamukko. Xeenii eelliinchii afoo bee'isa sechcho saqalamoo beyyoo mine baxamukko. Sechcho saqalamukkaare dishshi waaraa qiphphukko. Dishshi itoo luwii agoo luwii gadano yoo bikkina maraphphi kaashsha qaqqisom baxaa marabo kiifukko.

Gaalshawwa doollab sechchiinse marabo horakkamisa abuulli xaaxxite matta'a booradanta'a waatta'a dishshi hawwodamoo bee'isa marabo hottamo. Marab yoo'isa la'ukki manni marabo itisakkamo yaa baxoom hara'mookko. Marabooma uwwamukkuuyyem diishsha ixzuwim ho'lamona issuwwi gaqqi kobi'la kuramookko. Gaalshawwaa Shirdeemmii jarkaannuwwi marabo gaare'inne iyyiisamaa meera massamaa bitesamaa baankanne birooma cee'amoolla.

Gammaama ho'lamukkok xale'i saa'limminayyo. Iyyiisimminam awwaaxxamookko. Hallinne larina hixe qee'l beyyiinse iyyiisakka'a eebakkamo. Meerame gaare'e gosaasaa massookko. Qee'l beyyonne quux gamba yoohaare baxina qaqqisom daba'limmina Gaalshawwaa Shirdeemmii lamim faradonne uxamaa danaam gilaassuwwa issamaa saa'lamaa (te'im gudamaa) maramookko. Ixxuwwa moo'ukkok mixoo'n horem urooyyo. "Hee'immi ixxuwwisa bagaaniinse" yookko.

Maramukki beyyonne zuuyimminne ammane bi'isamooyyo. Ixxuwwi beyyonne ammane xee'aalla. Maramukki quuxo guullamulaseense baxina afamookko. Mat mat ammane manni maramoo quux afoohaare baqullanne saa'lamaa maramookko. Olla'i meenti neesdu ka'isa banxumta'n saa'linam hee'nummoyyonnihe yaa saxxamaa baxina tiiro dabaramookko. Shirdeemmii Gaalshawwaa, "Hayya!" yama gaafaassimma horem uramooyyo.

Lulle'oomannem issuwwi hegeegonne Gaalshawwaa Shirdeemmii hig qoxar abuullaan ihimmi mulli buxoom iiqaa sibaar shaa heechchi hawwo moo'oo abuullaanina er kobi'l ihamaa baxamoo'isaa siixxo'o hinkid siidakkamda'e moo'isaamaakko. Mannina qishixxamookko. Hoogukkaaniname itisamoo keeno. Ixxuwwiinse a'lamamaa tiiro matissamaa hee'immina sawwitenne maqire atoorarimmi e'loo sawwite qoodimmina hara'moo'isaa baxonne hosisimminam eran ihukkisaa uulli mannina losisamaakko.

Abuullaan dut googinne siixxo'o fuu'liseena xanoo'isam baxinne moo'isamaakkoo xor(qoxar) abuullaano. Kobi'lishshina, mi'n diinate, ho'lakkamisa, doollabisinne diishsha ho'lakkamisa, annanni annanni duubbi kaashahuwwa misha, buyya, gudeeraa, lugumoo itakkamoka hinkide abooyakkamda'ee losimmi danaam ihukkisa losisamaakko. Abuullaan ammane egeraa kutkutaa baximmi atoota cambara'isaa uullina li'ine eebeena xanoo'isame ixxuwwiinse losimmi hasisookko.

Qanannaaxxi Lasaaqqi Xa'michchuwwa

Hanaan qananaa'litti qanannaato shooto'i issitaa woroon yoo xa'michchuwwina dabachcha uwee.

1. Gaalshawwaa Shirdeemmii buchcha harishisona maha awwaaxxamoo?
2. Gaalshawwaa Shirdeemmii hig abullaan ihamukkok maha baxamaatette?
3. Fella'i maar uwwo awwaad maha?
4. Qaqqis qaqqisom loho loho qaraa fikaannookkok maha?
5. Gaalshawwaa Shirdeemmii gammaama ho'lamukkok mahinatte?
6. Gudeera itakkam mutaano fintitaa kure.
7. Boonke'i awwad maha?
8. Ka kitaabo'iinse mah losano siidditto?

